

**ARENEN SUOSITUKSET
LAATUKRITEERIEIN
SOVELTAMISEEN JA
LAADUNVARMISTUKSEEN
AMMATTIKORKEAKOULUJEN
YHTEISESSÄ
OPINTOTARJONNASSA**

ARENE

Sisällys

1. Arenen suositukset laatukriteerien soveltamiseen ja laadunvarmistukseen korkeakoulujen yhteisessä opintotarjonnassa	3
i. Suositukset -laatukriteerien soveltamiseen organisaatiotasolla	3
ii. Suositukset laatukriteerien soveltamiseen opettajille.....	4
iii. Esimerkki laatukriteerien suosituksen soveltamisesta laatutyössä.....	5
2. Ammattikorkeakoulujen laadunvarmistusprosessi yhteisessä opintotarjonnassa	6
i. Laatu poikkeamien ennaltaehkäisy.....	6
ii. Laatu poikkeamien käsittelyprosessi.....	7
LIITE 1: Yhteiset pedagogiset laatukriteerit	8

1. Arenen suositukset laatukriteerien soveltamiseen ja laadunvarmistukseen korkeakoulujen yhteisessä opintotarjonnassa

Opetuksen laadun varmistaminen on osa ammattikorkeakoulujen laatu järjestelmää. Kukin ammattikorkeakoulu vastaa itsenäisesti toteuttamansa opintotarjonnan laadusta. Huomioimalla pedagogiset laatukriteerit edistetään yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja yhtenäisten tietojen ja toimintatapojen toteutumista ammattikorkeakoulujen yhteisessä opintotarjonnassa.

Yhteisen opintotarjonnan laadun varmistamiseksi on laadittu suositukset, joihin kaikki Suomen ammattikorkeakoulut sitoutuvat. Suomen ammattikorkeakouluyhteisö tukee ja edistää laadukkaan osaamisperustaisen korkeakouluopetuksen tarjontaa. Samalla ammattikorkeakouluyhteisö tukee ja edistää opiskelijan osaamisen laadukasta kehittämistä kohti asiantuntijuutta yksittäisissä opintosuorituksissa, tutkinnon aikana sekä avoimen ja jatkuvan oppimisen kokonaisuuksissa.

Tässä dokumentissa on kuvattu suositukset ja sitoumukset korkeakoulutasoisille ja korkeakoulujen välisille prosesseille laadunvarmistuksen vahvistamiseksi. Arene seuraa laatukulttuurin kehittämistä ja päivittää tätä ohjeistusta tarpeen mukaan.

Dokumentissa kuvataan yhteiset käytänteet laatu poikkeamien ennaltaehkäisyyn sekä mahdollisten laatu poikkeaminen yhteinen käsittelyprosessi. Yhteisen laatu prosessin taustalla on seuraavat lähtökohdat:

- 1) Korkeakoulun oman autonomian ja laatu prosessin kunnioittaminen ja siihen ensisijaisesti tukeutuminen, jolloin toimien tekeminen on korkeakoulun autonomian piirissä.
- 2) Esiin tulevien laatu poikkeamien mahdollisimman nopea, suora ja matalan kynnyksen ratkaiseminen dialogin ja avoimen kommunikaation kautta korkeakoulujen välillä.
- 3) Yhteisen laatukulttuurin luominen sekä yhteisiin käytänteisiin ja laatu prosessiin sitoutuminen lisääntyvän yhteistyön myötä.

Periaatteet koskevat kaikkea nykyistä ja tulevaa yhteistä opintotarjontaa eri alustoilla sekä digitaalista/verkkovälitteistä että muuta opintotarjontaa.

i. Suositukset laatukriteerien soveltamiseen organisaatiotasolla

Ammattikorkeakoulujen johto mahdollistaa pedagogisten laatukriteerien soveltamisen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä arvioinnissa. Opetuksen laadun varmistaminen ja kehittäminen on yksi keskeinen pedagogisen johtamisen tehtävä. Laadun arvioinnilla varmistetaan koulutuksen saavutettavuus, avoimuus sekä oppijoille joustava ja sujuva osaamisen kasvu. Lisäksi sillä edistetään ammattikorkeakoulujen ja työelämän välistä yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulut huomioivat seuraavat asiat pedagogisten laatukriteerien soveltamisessa:

- ✓ **Osa laatu järjestelmä:** ammattikorkeakouluyhteisön laadusta vastaavat huomioivat pedagogiset laatukriteerit (Liite 1) ammattikorkeakoulun omassa laatu järjestelmässä ja eettisissä ohjeissaan, jotta laadun toteutumista voidaan arvioida systemaattisesti. Mikäli koulutus tuottaa

jonkin lainsäädännön velvoittaman pätevyyden tai osaamisen, siinä huomioidaan asianomaisen viranomaisen vaatimukset (mm. sairaanhoito, merenkulku, sähköpätevyys).

- ✓ **Osa pedagogista johtamista:** ammattikorkeakoulu yhteisön pedagogisesta johtamisesta vastaavat huomioivat [korkeakoulupedagogiikan kehittämissuosituks](#) opetuksen kehittämisessä
- ✓ **Osa palautejärjestelmää:** ammattikorkeakoulu yhteisössä mahdollistetaan palautteen antaminen kaikista ammattikorkeakoulun toteuttamista opinnoista. Palaute huomioidaan opintokokonaisuuden kehittämisessä ja palautteen perusteella tehdyt kehittämistoimet tuodaan esiin opiskelijoille.
- ✓ **Pedagoginen tuki:** ammattikorkeakoulu yhteisön pedagogiikasta vastaavat antavat tukea ja koulutusta opettajille pedagogisten laatukriteerien käyttöön ja erilaisten opetusmenetelmien käyttöön, joiden avulla opiskelijan tunnistaminen ja vilppikäytänteiden ehkäiseminen on mahdollista
- ✓ **Yhteinen opintotarjonta:** ammattikorkeakoulu yhteisön yhteistyössä toteutettujen opintojen tarjonnasta vastaavat huomioivat laadun toteutumisen tarjolla olevissa opinnoissa.
- ✓ **Laadusta viestintä:** ammattikorkeakoulu yhteisön viestinnästä vastaavat varmistavat, että nämä suositukset ja laadun seurantatieto ovat saatavilla ammattikorkeakoulu yhteisössä.
- ✓ **Opiskelijan ohjaaminen:** [opiskelijoita ohjataan](#) toimimaan eettisesti ja ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan yhteisten opintojen valinnassa ja suorittamisessa. Heitä kannustetaan [kehittämään opetusta](#) antamalla palautetta ja osallistumalla aktiivisesti yhteisön toimintaan.

ii. Suositukset laatukriteerien soveltamiseen opettajille

Ammattikorkeakoulujen opettajilla on autonomia opetuksen toteutuksessa ja oppimisen arvioinnissa. Yhteisten pedagogisten laatukriteerien käyttö edistää yhdenvertaisen opetuksen toteutumista ja sujuvoittaa yhteisen digitaalisen opintotarjonnan suunnittelua ja toteutusta sekä opintojen suorittamista.

Opettajat huomioivat seuraavat asiat pedagogisten laatukriteerien soveltamisessa:

- ✓ Tutustu oman ammattikorkeakoulusi pedagogisiin laatukriteereihin ja kollegoidesi esimerkkeihin laatukriteerien käytöstä
- ✓ Valmistele opintojaksollesi pedagoginen käsikirjoitus ja toteutuskuvaus, joka palvelee oppijan tiedontarpeita ja auttaa häntä suunnittelemaan oppimisprosessiaan.
- ✓ Hyödynnä erilaisia opetusmenetelmiä, joiden avulla opiskelija voidaan tunnistaa, kuten tehtävän palauttaminen videona (opiskelijan kasvot ja ääni) tai tenttivierailu toisessa korkeakoulussa
- ✓ Käytä [verkkototeutusten laatukriteerit -itsearviointityökalua](#) kaiken digitaalisen opetuksesi suunnittelu- ja toteutusvaiheissa
- ✓ Sisällytä verkko-oppimisympäristöön kuvaus, miten kyseisellä opintojaksolla on hyödynnetty tässä mainittuja laatukriteeristöjä
- ✓ Huomioi [jatkuvan ja joustavan tarjottimen laatukriteerit](#) erityisesti silloin, kun tuotat pieniä osaamiskokonaisuuksia jatkuvan oppimisen tarjontaan
- ✓ Huomioi [avoimen oppimateriaalin laatukriteerit](#) erityisesti silloin, kun tuotat materiaalia avoimeen käyttöön (Avoin tiede)

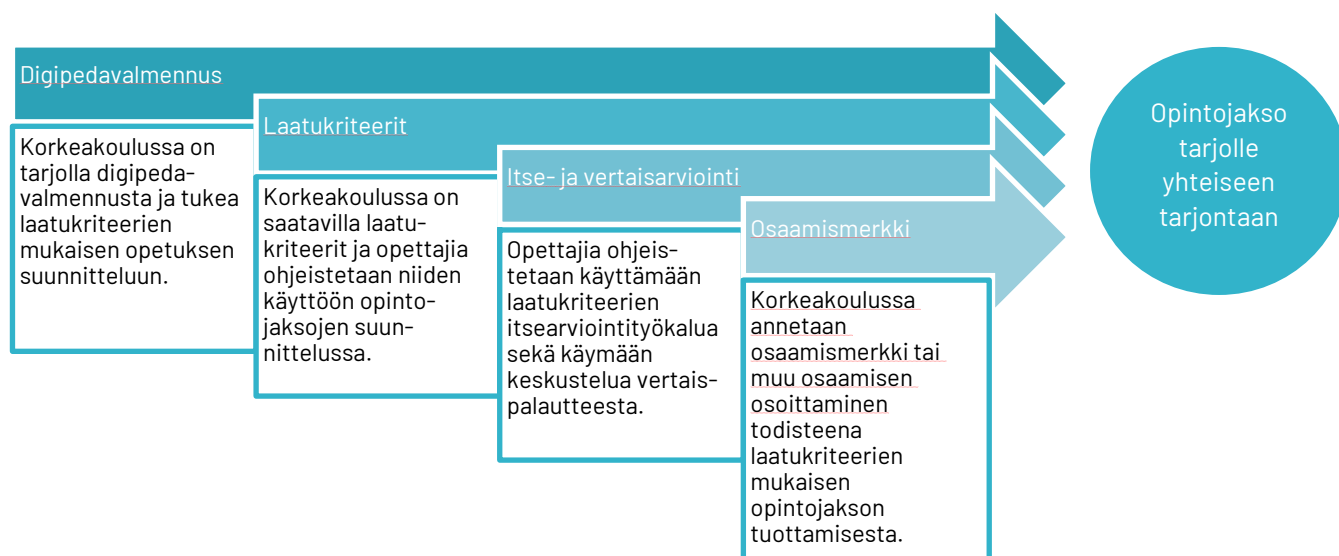
- ✓ Hyödynnä alakohtaisia laatukriteeristöjä soveltuvin osin (esim. [Kielten ja viestinnän opetuksen laatukriteerit](#))
- ✓ Hyödynnä oman korkeakoulusi pedagogisen kehittämisen ja jatkuvan oppimisen palveluita ja asiantuntijoita opetuksesi suunnittelussa ja toteutuksessa
- ✓ Osallistu [korkeakoulupedagogiikan kehittämistyöhön](#) kehittämällä opetustasi
- ✓ Kehitä omaa digipedagogista osaamistasi jakamalla kollegoiden kanssa kokemuksia ja hyviä käytänteitä sekä osallistumalla yhteisiin pedagogisen kehittämisen koulutuksiin ja tapahtumiin
- ✓ Kehitä opintojakoasi opiskelijoilta saamasi palautteen perusteella ja tuo opiskelijoille esiin palautteen perusteella tehdyt toimenpiteet

iii. Esimerkki laatukriteerien suosituksen soveltamisesta laatutyössä

Ammattikorkeakoulujen ja opetushenkilöstön suositellaan hyödyntävän jotain laadun seurannan työkalua, kuten PDCA-sykliä:

- **Plan:** Suunnittele, miten laatukriteerit huomioidaan osana ammattikorkeakoulun omaa laatu järjestelmää, opetusta ja oppimista
- **Do:** Mahdollista laatukriteerien soveltaminen kaikessa opetuksessa ja oppimisessa, kuten yksittäisissä opintosuorituksissa, tutkinnon aikana sekä avoimen ja jatkuvan oppimisen kokonaisuuksissa.
- **Check:** Kerää palautetta siitä, miten laatukriteerien käyttö on toteutunut sekä arvioi ja kehitä säännöllisesti opetusta ja oppimista
- **Act:** Muokkaa yhteisessä tarjonnassa olevien opintojen rakenteita ja toteutuksia palautteen perusteella

Korkeakouluja suositellaan tukemaan opettajia laatukriteerien mukaisen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa seuraavan eAMK-hankkeessa kehitetyn prosessin mukaisesti:

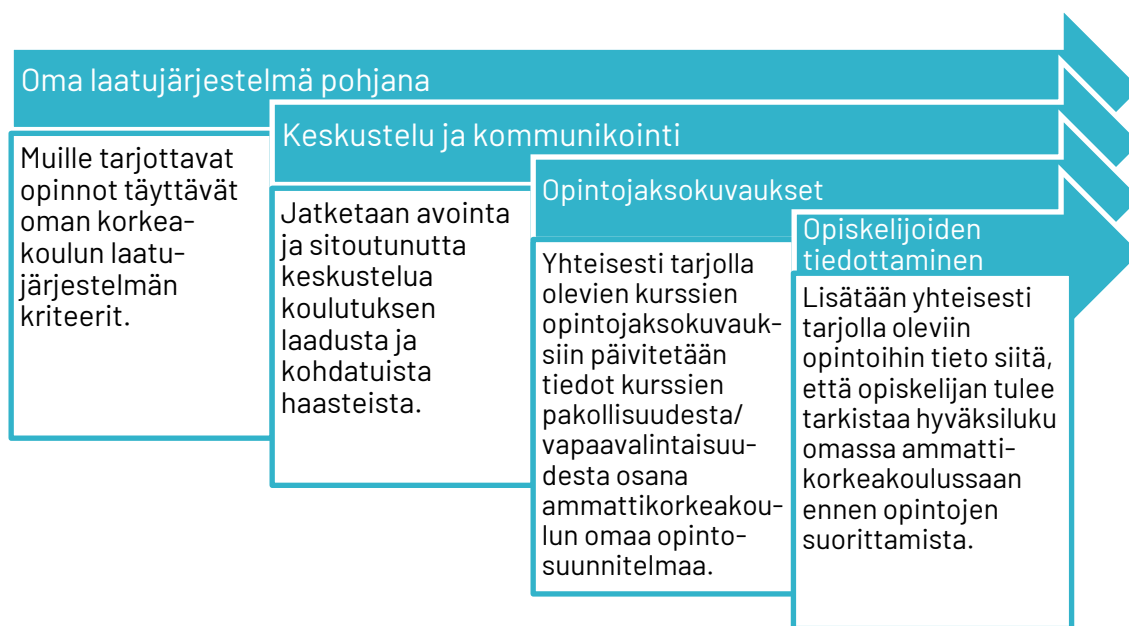

Kuvio 1. Laatukriteerit korkeakoulun opetuksen suunnittelu- ja toteutusprosessissa

2. Ammattikorkeakoulujen laadunvarmistusprosessi yhteisessä opintotarjonnassa

i. Laatupoikkeamien ennaltaehkäisy

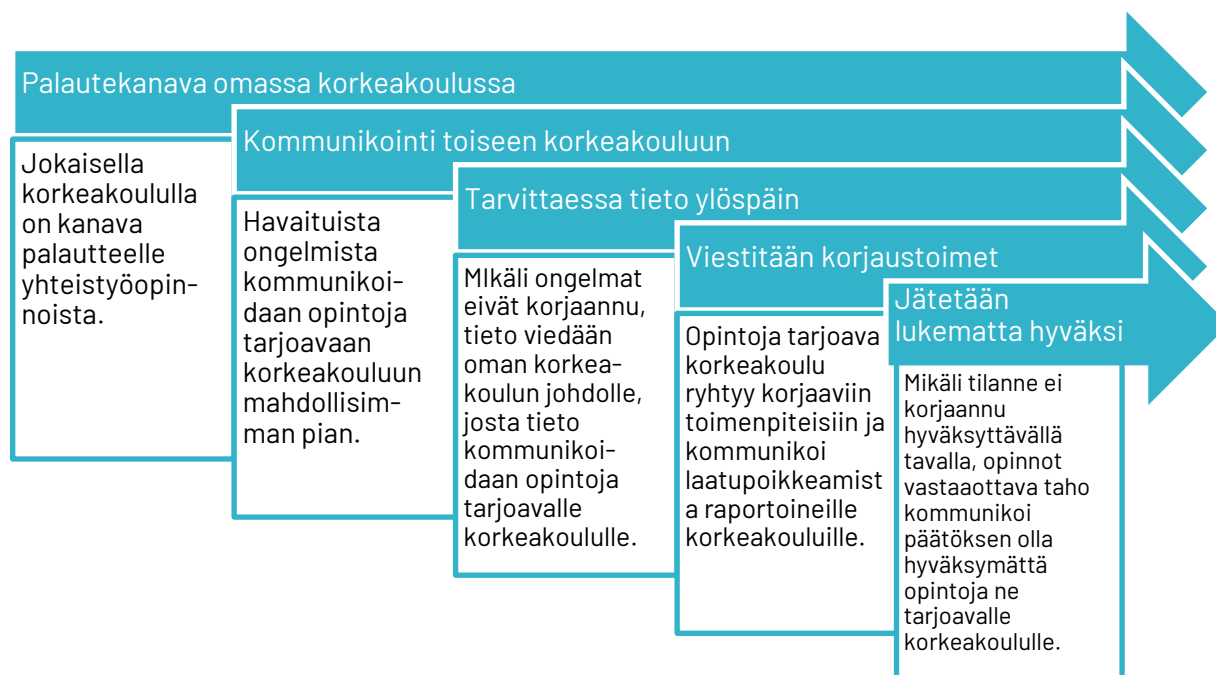
- Ammattikorkeakoulut sitoutuvat toteuttamaan muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijoille tarkoitetun yhteistyöopintotarjonnan oman korkeakoulunsa laatujärjestelmän mukaisesti (osaamistavoitteet ja arviointikriteerit ovat linjassa keskenään).
- Yhteisesti tarjolle tuleviin opintojaksoihin merkitään opintojen kuuluminen pakollisiin/vapaa- valintaisiin opintoihin niitä tarjoavassa ammattikorkeakoulussa. Opintojaksojen otsikoiden ja kuvausten tulee vastata niiden toteutustapaa mahdollisimman selkeästi.
- Yhteistarjonnassa oleviin opintojaksoihin/portaaleihin kirjataan, että opiskelijan on tarkistettava hyväksiluku omassa ammattikorkeakoulussaan ennen opintojakson suorittamista.
- Rehtorit sitoutuvat jatkamaan avointa keskustelua osaamisperusteisuuden edellyttämistä oppimisprosesseista ja osaamisen arviointiprosesseista. Tämä on erityisen tärkeää verkko-opintojen ja itsenäisesti tapahtuvan opiskelun suunnittelussa ja toteutuksessa. Tässä dokumentissa määritellyn laadunvarmistusprosessin toimivuutta seurataan koulutuksesta vastaavien vararehtoreiden/johtajien sekä rehtorikokouksessa säännöllisin väliajoin.

Kuvio 2. Yhteinen laatupoikkeaminen ennaltaehkäisy yhteistyöopintojen tarjonnassa.

ii. Laatupoikkeamien käsittelyprosessi

- Ammattikorkeakoulut sitoutuvat ylläpitämään ammattikorkeakoulussaan yhteistyöopintojen laatupalautekanavaa, johon henkilökunta ja opiskelijat voivat antaa palautetta kokemistaan laatupoikkeamista muiden tai oman ammattikorkeakoulun tarjoamissa yhteistyöopinnoissa.
- Edellä mainituista laatupoikkeamista keskustellaan mahdollisimman pian suoraan opintoja tarjoavan ammattikorkeakoulun kanssa koulutusohjelmatasoisesti.
- Mikäli palaute ei johda muutoksiin, asia viedään (opintoja vastaanottavan) ammattikorkeakoulun oman prosessin mukaisesti ammattikorkeakoulun ylimmän johdon tietoon, josta varmistetaan tiedon siirtyminen opintoja tarjoavaan ammattikorkeakouluun.
- Ammattikorkeakoulut sitoutuvat välittämään muille yhteisiä opintoja tarjoaville ja tätä koskevan sopimuksen allekirjoittaneille ammattikorkeakouluille tiedon yhteistyöopintotarjonnasta saamastaan laatupalautteesta sekä sen pohjalta tekemistään kehitystoimenpiteistä.
- Jos opintojen laadusta on edelleen niin suuri näkemysero, että (opintoja vastaanottava) ammattikorkeakoulu päättää olla hyväksilukematta opintoja osaksi opiskelijansa tutkintoa, tulee laatupoikkeaman havainneen ammattikorkeakoulun ilmoittaa tilanteesta opintojakson tarjoavalle ammattikorkeakoululle.

Kuvio 3. Yhteinen laatupoikkeamien käsittelyprosessi

LIITE 1: Yhteiset pedagogiset laatukriteerit

eAMK-hanke, 2017-2020:

- [Verkkototeutusten laatukriteerit](#) (ml. itsearviointilomake)
- [Itsearviointityökalu työelämäyhteistyöstä verkko-opetuksen suunnitteluun](#)
- [Oppimateriaalien valinta ja käyttö AMKien yhteisillä verkko-opintojaksoilla - Opas opettajille](#)
- [Digiohjauksen laatukriteerit](#)

Digivisio2030-hanke, 2020-

- [Digipedagogiikan studiot, mm. Digipedagogiikan studio: Digipedagogiikan laatukriteerit korkeakoulujen suunnittelun prosesseissa - Digivisio2030](#)
- [Digipedagogiikan laatukriteerit jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjottimelle](#)

Arene: Tekoälyn käyttö opetuksessa ja oppimisessa

- <https://arene.fi/julkaisut/raportit/arenen-suositukset-tekoalyn-hyodyntamisesta-ammattikorkeakouluille/>

Arene: Yhteisten kompetenssien kriteerit ja soveltaminen

- <https://arene.fi/julkaisut/suositus-ammattikorkeakoulujen-yhteisista-kompetensseista-ja-niiden-soveltamisesta-2022/>

Arene: Suositus oppimateriaalien avaamiseksi ammattikorkeakouluissa

- Avointen oppimateriaalien laatukriteerit: <https://avointiede.fi/fi/asiantuntijaryhmat/oppimisen-avoimuus/miten-huomioit-laadun-avoimissa-oppimateriaaleissa>
- Saavutettavuus: <https://avointiede.fi/fi/asiantuntijaryhmat/oppimisen-avoimuus/miten-huomioit-saavutettavuuden-avoimissa-oppimateriaaleissa>

KiVi: Kielten ja viestinnän opetuksen laatukriteerit:

- <https://kivifoorumi.files.wordpress.com/2021/01/ammattikorkeakoulujen-kielten-ja-viestinnan-opetuksen-laatukriteerit-26.1.2021.pdf>

Arene: Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelma

- <https://arene.fi/julkaisut/kestava-vastuullinen-ja-hiilineutraali-ammattikorkeakoulu-ammattikorkeakoulujen-kestavan-kehityksen-ja-vastuullisuuden-ohjelma/>

Areneen laatukriteerisuosituksia on valmistellut koulutuksesta vastaavista vararehtoreista/johtajista koottu ryhmä, ja valmistelutyöhön ovat osallistuneet myös Areneen hallitus sekä toimisto.